

KAMU VE BELEDİYE HİZMETLERİNİN YEREL SEÇİME ETKİSİ

TÜİK, Nisan ayı ortalarında “Yaşam Memnuniyeti Araştırması”nın 2013 yılı sonuçlarını yayımladı. Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013 yılında ilk defa il bazında yapıldı. Araştırmada, mutluluk verilerinin yanında kamu ve belediye hizmetlerinden memnuniyet ve toplumun AB’ye bakış açısına da yer verildi. Araştırma kapsamında, Türkiye genelinde yaklaşık 126 bin haneye gidilerek, 18 ve daha yukarı yaştaki 196 bin birey ile yüz yüze görüşmeler yapıldı.

TEPAV önceki yıllarda Manisa, Adana, Antalya, Kocaeli, Malatya, Mardin ve Trabzon’da mahallelerden oluşan bölgeler bazında kamu ve belediye hizmetlerinden memnuniyeti ölçen vatandaş karnesi çalışmaları yaptı. Ancak 81 ilin aynı anda araştırıldığı, aynı zamanda illerde kamu ve belediye hizmetlerinin performanslarının ölçüldüğü için TÜİK’in Yaşam Memnuniyeti araştırmasının önemli araştırmalardan biri olduğunu ortadadır.

Yaşam memnuniyeti araştırması kapsamında kamu hizmetleri memnuniyet 6 değişken ile belediye hizmetlerinden memnuniyet ise 10 değişken ile değerlendirildi. Bu notun amacı, yaşam memnuniyeti araştırması sonuçlarının yerel seçimlere etkisini ortaya çıkarmaktır.

¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1156/H.+Caglayan+Dundar>

Gelecekte umudu şu anki mutluluğunun üzerinde olan iller

Türkiye genelinde insanların yüzde 59'u mutlu olduğunu, yüzde 77'si ise umutlu olduğunu ifade ediyor. Gelecekte umutlu olmak sadece birey davranışlarına özgü değil. TEPAV'da yapılan ekonomik araştırmalarda, sektörel güven endekslerinde iş insanlarında da benzer bir durum söz konusu. İş dünyası her ne kadar dünün olumsuz etkisini hissetse de gelecek aylar için son derece iyimser düşünüyor. TOBB'un geçen ay Türkiye genelindeki 2570 firmaya yaptığı ankette de firmaların yüzde 42'si önümüzdeki yıl işlerin daha iyi olacağını düşünüyor.

Gelecekte umudu şu anki mutluluğunun üzerinde olan iller de var. Osmaniye bu illerin başında geliyor. Osmaniye'de mutlu olanların oranı yüzde 45,8 iken, umutlu olanların oranı yüzde 78,1. Yani arada 32,4 puan fark var. Osmaniye'yi Malatya, Tunceli, Elazığ takip ediyor. Aşağıdaki listede umudu mutluluğundan en yüksek olan 13 il var. Umudu mutluluğunun gerisinde olan tek bir il var, o da Düzce.

Tablo 1. Umudu Mutluluğundan En Fazla Olan İller

İller	Mutlu olanlar (%)	Umutlu olanlar (%)	Umutlu-Mutlu
Osmaniye	45,8	78,1	32,4
Malatya	53,9	79,4	25,5
Tunceli	42,0	67,2	25,2
Elazığ	51,7	76,6	24,9
Hatay	50,3	74,7	24,4
Kırklareli	53,2	77,3	24,1
Rize	61,6	85,5	24,0
Edirne	54,1	77,4	23,4
Kayseri	58,1	80,8	22,7
Ordu	58,2	80,9	22,7
Trabzon	57,6	80,3	22,7
İğdır	59,6	82,0	22,4
Karabük	56,4	78,7	22,4

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Kamu hizmetleri arasında toplumun en memnun olduğu hizmet yüzde 79,4 ile asayiş hizmetleri. Asayiş hizmetlerini yüzde 76,4 ile ulaştırma hizmetleri, yüzde 74,7 ile sağlık hizmetleri, yüzde 69,7 ile eğitim hizmetleri, yüzde 69,6 ile de sosyal güvenlik hizmetleri izliyor. Toplum memnuniyetinin en düşük olduğu hizmet ise yüzde 52,8 ile adli hizmetler.

Gelişmiş iller, kamu hizmetlerinden en çok memnun olan iller arasına giremedi

6 farklı kamu hizmetinden çok memnun olan illerin başında Amasya geliyor. Kamu hizmetlerinden memnuniyetin en fazla olduğu 12 il arasına sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi yüksek olan illerin girmemesi dikkat çekiyor.

2009'dan 2014 yerel seçimlerine doğru bu 12 ilden sadece 3'ünde belediye başkanlığı parti değiştirdi. 2009'da olduğu gibi 2014'te de belediyeyi kazanan partinin oy oranı ise sadece Kütahya'da ve Giresun'da düştü. Bu 12 il arasındaki BDP'nin yerel seçimden zaferle çıktığı il de yer almıyor.

Tablo 2. Kamu Hizmetlerinden Memnuniyeti En Fazla Olan İller

İller	6 farklı kriterde ilk 10'daki derece sayısı	SEGE ² Sıralaması	Teşvik Bölge ³	2009 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçimde Parti	2014 Yerel Seçimde Başkan	Oy Oranı Değişimi
Amasya	6	37	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	3,3
Afyonkarahisar	5	43	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	1,1
Uşak	5	25	3	MHP	AKP	Değişti	Değişti	
Rize	4	34	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	21,1
Manisa	3	23	3	MHP	MHP	Değişmedi	Değişmedi	1,3
Sinop	3	51	5	CHP	CHP	Değişmedi	Değişmedi	2,1
Kütahya	3	38	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	-13,1
Balıkesir	3	22	3	MHP	AKP	Değişti	Değişti	
Sakarya	3	18	2	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	12,6
İsparta	3	21	2	MHP	MHP	Değişmedi	Değişmedi	6,5
Giresun	3	52	5	CHP	CHP	Değişmedi	Değişmedi	-0,2
Artvin	3	44	4	CHP	AKP	Değişti	Değişti	

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Kamu hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu 12 ilin 11'inde kazanan parti değişmedi

6 farklı kamu hizmetinden memnuniyetin en az olduğu illerin başında ise Şırnak geliyor. Kamu hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu iller arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi hem en yüksek iller hem de en düşük iller yer alıyor.

Kamu hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu 12 ilde 2009'dan 2014 yerel seçimlerine sadece Mardin'de kazanan parti değişti. Diğer 11 ilde belediyeyi kazanan parti değişmedi. Ancak 11 ilin 8'inde belediye başkanı değişti. Muş, Diyarbakır, Hakkari ve Eskişehir'i kazanan partilerin 2009'a göre oy oranları düşerken diğer illerde kazanan partinin oy oranları yükseldi. 12 il arasında CHP'nin zaferle çıktığı 1 il yer alırken MHP'nin kazandığı il yer almadı.

² İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Kalkınma Bakanlığı, 2011

³ Bölgesel Teşvikler, Ekonomi Bakanlığı, 2012

Tablo 3. Kamu Hizmetlerinden Memnuniyeti En Düşük Olan İller

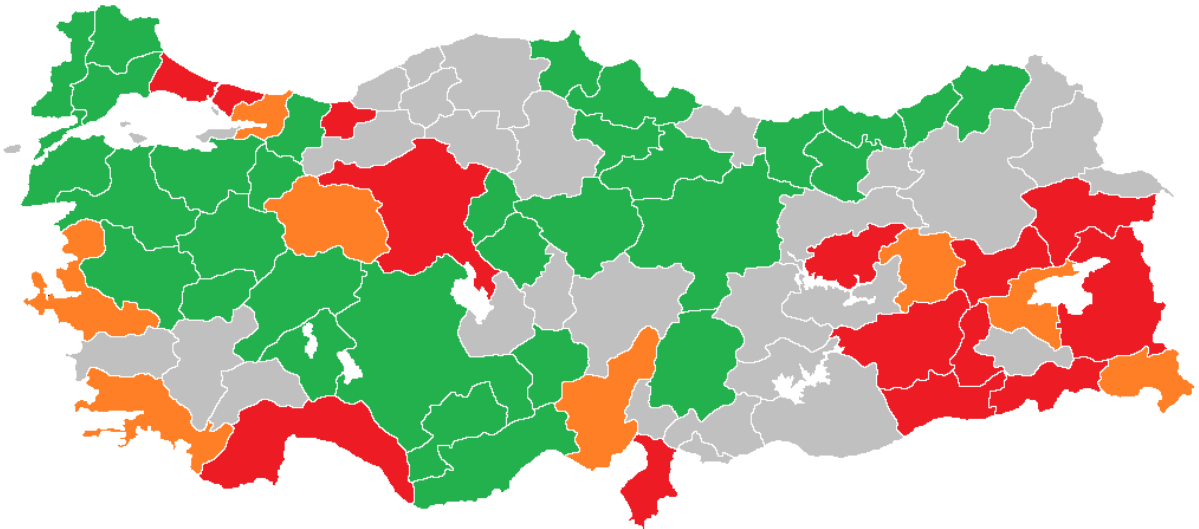
İller	6 farklı kriterde son 10'daki derece sayısı	SEGE Sıralaması	Teşvik Bölge	2009 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçimde Parti	2014 Yerel Seçimde Başkan	Oy Oranı Değişimi
Şırnak	6	78	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	7,2
Muş	5	81	6	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	-2,3
Diyarbakır	4	67	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	-9,9
Hakkari	4	80	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	-12,1
Eskişehir	3	7	1	DSP	CHP	Değişmedi	Değişmedi	-6,7
Ankara	3	2	1	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	6,1
İstanbul	3	1	1	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	3,6
Tunceli	3	58	5	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	12,5
Siirt	3	77	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	0,1
Mardin	3	74	6	AKP	BGMSZ	Değişti	Değişti	
Bingöl	3	72	6	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	15,5
Düzce	3	35	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	12,1

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Tüm kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı Türkiye ortalamasının üzerindeki iller yeşil, tüm kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı Türkiye ortalamasının altındaki iller kırmızı, 6 kamu hizmetinden 5'inde Türkiye ortalamasının altında olan iller de turuncu renkle gösterildi.

Kamu hizmetlerinden memnuniyetin düşük olduğu iller olarak Doğu ve Güneydoğu'da illerin yanında Ankara, İstanbul, İzmir ve Antalya gibi metropoller öne çıkıyor.

Şekil 1. İllerin Kamu Hizmetlerinden Memnuniyetinin Türkiye Ortalamasına Göre Durumu

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Belediyeler bizi en fazla ışıktandırmada memnun ediyor

Toplumun en memnun olduğu belediye hizmeti, yüzde 74,1 ile ışıktandırma hizmetleri. Işıktandırma hizmetlerini yüzde 73,3 ile çöp ve çevresel atık toplama, yüzde 73 ile şebeke suyu, yüzde 72,7 ile sokak levhaları ve dış kapı numaralandırma, yüzde 70,3 kanalizasyon, yüzde 63,8 ile toplu taşıma, yüzde 59,7 ile yol/kaldırım yapımı ve yüzde 57,1 ile yeşil alan miktarı takip ediyor.

Sosyal belediyeciliğin olmazsa olmazlarından olan hasta ve yoksullara yardım hizmetlerinde memnuniyet oranı yüzde 53,3 olurken, engellilere yönelik düzenlemelerden memnun olanların oranı yüzde 48,9'da kalmış durumda.

Belediye hizmetlerinden en fazla memnun olan iller: Konya ve Manisa

10 farklı belediye hizmetinden çok memnun olan illerin başında Konya ve Manisa geliyor. Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en fazla olduğu 13 il arasına sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en düşük olan illerden hiçbiri giremedi.

Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en fazla olduğu 13 il arasında yerel seçimi CHP'nin ya da BDP'nin kazandığı hiçbir il yer almıyor. 2009'dan 2014'e yerel seçimlerde ilin galibi olan partinin oy oranı sadece Konya'da düşmüş. En fazla oy oranı artışı ise Karabük'te olmuş. 13 ilin sadece 2'sinde ilde zafer kazanan parti değişmiş durumda.

Tablo 4. Belediye Hizmetlerinden Memnuniyeti En Fazla Olan İller

İller	10 farklı kriterde ilk 10'daki derece sayısı	SEGE Sıralaması	Teşvik Bölge	2009 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçimde Parti	2014 Yerel Seçimde Başkan	Oy Oranı Değişimi
Konya	9	20	2	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	-3,7
Manisa	9	23	3	MHP	MHP	Değişmedi	Değişmedi	1,3
Kastamonu	8	47	4	MHP	AKP	Değişti	Değişti	
Bilecik	5	27	3	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	1,4
Amasya	5	37	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	3,3
İsparta	5	21	2	MHP	MHP	Değişmedi	Değişmedi	6,5
Karabük	4	28	3	MHP	MHP	Değişmedi	Değişmedi	20,8
İstanbul	4	1	1	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	3,6
Denizli	4	10	2	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	5,4
Karaman	4	32	3	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	3,0
Gaziantep	4	30	3	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	1,6
Uşak	4	25	3	MHP	AKP	Değişti	Değişti	
Afyonkarahisar	4	43	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	1,1

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu illerde belediye başkanları değişti

10 farklı belediye hizmetinden memnuniyetin en düşük olduğu illerin başında Muş, Kilis, Adıyaman ve Hakkari geliyor. Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en fazla olduğu 14 il tamamını sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin en düşük olduğu iller oluşturdu.

Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu iller arasındaki CHP'nin galip geldiği il yer almazken, MHP'nin galip geldiği tek bir il yer alıyor. Ağrı'da seçimler tekrar edileceği için geriye kalan 13 ilin 11'inde 2009'dan 2014'e yerel seçimde zaferle çıkan parti değişmedi. Ancak 13 ilin 12'sinde parti değişmesine bile belediye başkanı değişti.

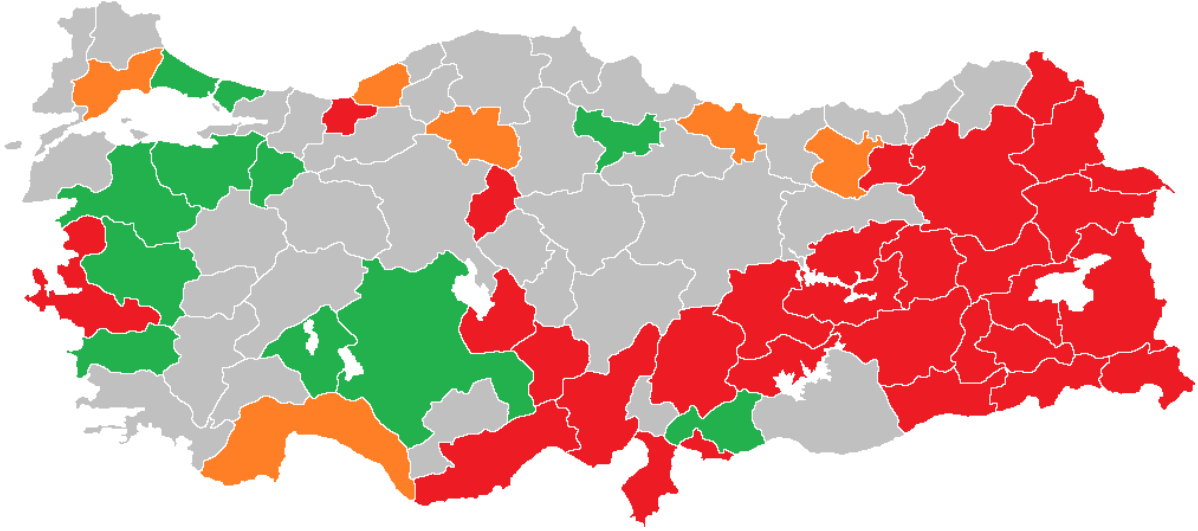
Tablo 5. Belediye Hizmetlerinden Memnuniyeti En Düşük Olan İller

İller	10 farklı kriterde son 10'daki derece sayısı	SEGE Sıralaması	Teşvik Bölge	2009 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçim	2014 Yerel Seçimde Parti	2014 Yerel Seçimde Başkan	Oy Oranı Değişimi
Muş	10	81	6	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	-2,3
Kilis	10	63	5	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	1,0
Adıyaman	10	66	5	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	7,2
Hakkari	10	80	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	-12,1
Iğdır	6	69	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	4,3
Mardin	6	74	6	AKP	BGMSZ	Değişti	Değişti	
Bingöl	6	72	6	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	15,5
Ağrı	6	79	6	AKP				
Siirt	6	77	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	0,1
Kars	4	68	6	AKP	MHP	Değişti	Değişti	
Batman	3	70	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	-3,3
Ardahan	3	71	6	AKP	AKP	Değişmedi	Değişmedi	-2,7
Şırnak	3	78	6	DTP	BDP	Değişmedi	Değişti	7,2
Düzce	3	35	4	AKP	AKP	Değişmedi	Değişti	12,1

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Tüm belediye hizmetlerinden memnuniyet oran Türkiye ortalamasının üzerindeki iller yeşil, tüm belediye hizmetlerinden memnuniyet oran Türkiye ortalamasının altındaki iller kırmızı, 10 belediye hizmetinden en az 8'inde Türkiye ortalamasının altında olan iller de turuncu renkle gösterildi. Buna göre belediye hizmetlerinden memnuniyetin düşük olduğu iller arasında Doğu ve Güneydoğu'daki iller çoğunluklar yer alırken, İzmir, Adana ve Mersin gibi büyükşehirler de öne çıkıyor.

Şekil 2. İllerin Belediye Hizmetlerinden Memnuniyetinin Türkiye Ortalamasına Göre Durumu

Kaynak: Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013, TÜİK

Kamu hizmetleri, topluma yaygınlaştırılması bakımından belediye hizmetlerinden daha başarılı görünüyor. 31 ilde yaşayanlar Türkiye ortalamasının üzerinde tüm kamu hizmetlerinden memnunken, 10 ilde yaşayanlar ise belediye hizmetlerinin tamamından Türkiye ortalamasının üzerinde memnunlar.

Hem belediye hem de kamu hizmetlerinden memnuniyetleri Türkiye ortalamasının üzerinde olan sadece 7 il var. Bunlar; Konya, Manisa, Isparta, Bursa, Bilecik, Balıkesir ve Amasya olarak sıralanıyor. Yani kamu ve belediye hizmetlerinin sınıfı geçtiği 7 ilin olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Yukarıdaki karşılaştırmalardan da görüldüğü üzere kamu hizmetlerinden memnuniyetsizliğin siyasi tercihler üzerine olumsuz bir etkisi görünmüyor. Benzer şekilde belediye hizmetlerinden memnuniyetsizliğin de siyasi tercihler üzerinde olumsuz bir etkisi yok denebilir.

Ancak kamu hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu illerin büyük çoğunluğunda, belediye hizmetlerinden memnuniyetin en düşük olduğu illerin de neredeyse tamamında belediye başkanlarının değişmesi partilerin seçim öncesinde vatandaşların tepkilerini doğru okuduklarının göstergesi olarak değerlendirilebilir.

İllerin kamu ve belediye hizmetlerinden memnuniyetinde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerinin de etkili olduğu görülüyor. Belediye hizmetlerinden memnuniyetin düşük olduğu ve kamu hizmetlerinden memnuniyetin yüksek olduğu illeri sosyo-ekonomik olarak gelişmişliğin en düşük olduğu iller oluşturuyor.

Kamu hizmetlerinden memnuniyetin en yüksek olduğu iller arasında BDP'nin zafer kazandığı, en düşük olduğu iller arasında da MHP'nin zafer kazandığı il yer almıyor. Belediye hizmetlerinden memnuniyetin en yüksek olduğu iller arasına CHP ve BDP'nin galip geldiği, en düşük olduğu iller arasına ise CHP'nin kazandığı iller giremedi.